

Jára Cimrman

25.11.1997

fiktivní postava českého génia

Podle jeho tvůrců se jedná o výjimečně nadanou osobnost. Byl jedním z největších českých dramatiků, básníků, hudebníků, učitelů, cestovatelů, filozofů, vynálezců, kriminalistů a sportovců své doby.

Jára Cimrman se měl narodit ve Vídni někdy mezi léty 1853 a 1859, přičemž nejistý rukopis připouští i roky 1856, 1864, 1868, 1883 či 1884. Jedná se o fiktivní postavu, kterou vytvořil Jiří Šebánek a Zdeněk Svěrák a na níž stojí repertoár Žižkovského divadla Járy Cimrmana. Narodit se měl v rodině krejčího Leopolda Cimrmana a rakouské herečky Marlen Jelínkové.

Jako jeho hlavní předobrazy uvádějí autoři dobrušského technologického nadšence a naivistického malíře Aloise Beera (1833–1897), okrajového moravského spisovatele Václava Svobodu Plumlovského (1872–1956), gymnaziálního profesora, amatérského filosofa a vynálezce Jakuba Hrona Metánovského (1840–1921) a cestovatele a dobrodruha Jana Eskymo Welzla (1868–1948).

První zpráva o existenci českého velikána Járy Cimrmana se objevila 23. prosince 1966 v pořadu Československého rozhlasu Nealkoholická vinárna U pavouka. Autory byl Zdeněk Svěrák a Jiří Šebánek. Objevem truhly s pozůstalostí doktorem Evženem Hedvábným byla veřejnost seznámena s jeho géniem.

Posledním místem, kde měl Cimrman pobývat, je osada Liptákov v Pojizeří. Údajné místo jeho skonání se nachází v lese na tzv. Husí cestě poblíž obce Skalka na Kokořínsku.

S cimrmanovskou tematikou byly natočeny tři filmy. V roce 1969 pseudodokument *Stopa vede do Liptákova*, na němž se ještě podíleli Jiří Šebánek a Karel Velebný. V roce 1983 natočili Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák divácky úspěšný film *Jára Cimrman ležící, spící*, který pojednává o mistrově životě a díle v historických souvislostech. Film *Nejistá sezóna* z roku 1987 je pohledem do zákulisí divadelního souboru, který připravuje premiéru nové hry a zároveň se musí vypořádat se zásahy komunistických orgánů.

Cimrmanovská společnost si brzy našla posluchače a diváky. Zaplněné řady Žižkovského divadla Járy Cimrmana mluví za všechno. Díky filmu, později gramofonovému průmyslu a v současné době díky ostatním nosičům se Ladislavu Smoljakovi a Zdeňku Svěrákovi podařilo oslovit celou společnost a získat si obrovskou popularitu. Dokladem toho je i fakt, že Cimrman získal v roce 2005 rekordně nejvyšší počet hlasů v celonárodní anketě Největší Čech. Z konečného pořadí byl ale nakonec vyřazen a byla mu udělena jen čestná cena.

Jára Cimrman tvoří podstatnou část repertoáru Žižkovského divadla Járy Cimrmana. Autoři her jsou Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák. *Hospoda na mýtince*, *Lijavec*, *Akt*, *Dobytí severního pólu*, *Švestka*, *České nebe*, *Blaník*, *Vražda v salónním coupé*, *Němý Bobeš*, *Záskok* a další hry se dostaly ke svým příznivcům a obdivovatelům nejen přímo v divadle, ale také na různých nosičích.

Stopy po Járu Cimrmanovi můžeme najít po celé České republice. Na počest vyloučení z vlakové přepravy je v železniční zastávce Kaproun, což je část obce Kunžak v okrese Jindřichův Hradec, postavena zřícená mohyla a pamětní deska. V obci Míšov je umístěna další pamětní deska s plakétou. Desku s nápisem Léčivý pramen Járy Cimrmana 1898 nese i vyschlý pramen, který se nachází na Kokořínsku.